

EMLÉKEZÉS DR. TÓTH LÁSZLÓRA (1937-1992)

DR. TÓTH SÁNDOR
Zirc

ABSTRACT: Memory of László Tóth (1937-1992) – László Tóth was born on 22 May 1937. After graduation from university he worked as a teacher, then he began to investigate Coleoptera at the Natural History Museum in Budapest. Later he elaborated the group of rove-beetles and, in his last years, those of mayflies and stoneflies. Joining the research of the Bakony-mountains he dealt with different groups of insects of the mountains in 17 dissertations between 1968 and 1992. László Tóth died in Budapest on 19 December 1992.

Dr. Tóth László 1937. május 22-én született Budapesten. Gyermekként Rákospalotán élt, iskoláit is ott végezte, egészen a gimnáziumi érettségig bezárólag. Egyetemi tanulmányait az ELTE Élet- és Földtudományi Karán folytatta. A biológia-kémia szakos középiskolai tanári diplomát 1959-ben kapta meg. Ezt követően 1970-ig tanári pályán dolgozott, majd 1970-től élete végéig a Budapesti Természettudományi Múzeum Állattárában tevékenykedett muzeológusi beosztásban.

Nehéz egyértelmű magyarázatot találni arra az önkéntelenül felvetődő kérdésre, vajon mi vezérelte a budapesti Tóth Lászlót abban, hogy fiatalon "felfedezze" magának a Bakonyt, és

eleinte amatőr rovarásként, majd később hivatásos entomológus szakemberként is elkötelezte magát e szép és sokak számára vonzó tájnak. Miért nem – másokhoz hasonlóan – a Budapesthez közelebb fekvő Budai-hegység, a Pilis, vagy a Börzsöny kutatója lett? A kérdésre, legalábbis részben, maga adja meg a választ, amikor egyik levelében így vall: "A Bakony hegységbe először 1957-ben jutottam el. Tájainak szépsége és változatossága, a várromjait finoman körüllebegő történelmi levegő romantikája, az egész tájegység mintegy kiterjedése a maradék magyar tengerrel, a Balatonnal, azonnal rabul ejtett." ... Később a Bakonyhoz való vonzódásában nyilvánvalóan szerepe lett az időközben életre hívott Bakony-kutatásnak, mely számos amatőr gyűjtőnek is lehetőséget biztosított a veszprémi Bakonyi Múzeum természetudományos célkitűzéseinek megvalósítása érdekében való munkálkodásra. Tóth László ezt soha nem is tagadta, és azt sem titkolta, hogy mindig szívesen jött a Bakonyba, jól érezte itt magát. Ennek köszönhetően tájkutató munkássága is elsősorban a hegységhez kötődik. Ezt egyébként mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy nyomtatásban megjelent 42 tudományos tanulmányának közel fele bakonyi témát tárgyal.

Zoológiai érdeklődése már nagyon korán, gyermekkorában megmutatkozott. Az élővilág iránti vonzalma megszületéséhez és elmélyüléséhez hozzájárult szüleinek haza- és természetszeretete, a lakóhelyül szolgáló kertváros természetközelsége. Szerepe volt e folyamatban a főváros múzeumai, könyvtárai és állatkertje által nyújtott lehetőségeknek is. Az állatvilágra való kezdeti "rácsodálkozás" tárgyát természetesen a nagyobb lények, az emlősök és madarak jelentették. Különösen mély benyomással volt rá a Természettudományi Múzeum Afrika csodálatos állatvilágát bemutató nagyszabású, állandó kiállítása. Gyakran emlegette azt a szerencsés körülményt, hogy a középiskolai tanévek nyári szüneteiben a Biológiai Tanszer Intézetben dolgozhatott, ahol az állatok gyűjtése, preparálása terén nagyon sok elméleti ismeretet, valamint gyakorlati fogást sikerült elsajátítania. Emellett egyúttal bőséges alkalom nyílt szakmai ismeretek szerzésére is. Elsősorban az ottani hatásoknak köszönhetően fordult érdeklődése egyre inkább a rovarok, közelebbre a bogarak felé. Akkoriban lett tagja a számára nagyon vonzó Magyar Rovartani Társaságnak is.

A bogarak gyűjtését, tanulmányozását az egyetemi évek alatt és a tanári munka mellett is kitartó szorgalommal és töretlen lelkesedéssel folytatta. Szerencsés körülmények összejárszásának is köszönhetően minden évben sikerült néhány alkalommal eljutnia a Bakonyba, ahol bogárgyűjteményét gyarapíthatta. A bakonyi kirándulások megszervezésében volt osztálytársától és egyben jó barátjától, a Veszprém Megyei KÖJÁL biológusától, Kecskeméti Istvántól is sok segítséget kapott, aki gyűjtőútjaira gyakran elkíserte.

Bakonyi kutatásaiban 1966-ban következett be jelentős fordulat és egyben minőségi változás, amikor egy véletlen folytán összetalálkozott régi egyetemi ismerőseivel dr. Papp Jenővel, a veszprémi Bakonyi Múzeum zoológusával. Az ő felkérésére és biztatására csatlakozott nagy örömmel "A Bakony természeti képe" kutatóprogramhoz, melyben az elkövetkező évtizedek során buzgón tevékenykedett.

Szakmai munkásságában az 1970-es év hozta el az akkor nagyon csábítónak látszó, de később már nem mindenben pozitívnak talált lehetőséget. Ekkor kapott múzeumi állásajánlatot, és azzal élve a Budapesti Természettudományi Múzeum Állattárában helyezkedett el muzeológusként.

Kedvenc állatai ez idő tájt a futóbogarak voltak, néhány évig a múzeumban is ezek képezték fő témáját. "A Bakony természeti képe" program keretében is elsősorban e csoporttal foglalkozott. Saját bevallása szerint talán a legsikerültebb és számára mindenképpen legkedvesebb munkája a Bakony futóbogarairól szóló tanulmány összeállítása volt. A rendkívüli alaposággal kidolgozott vaskos alapvetést minden változtatás nélkül elfogadták az egyetemen disszertációként, így a bakonyi futóbogarakból doktorált 1977-ben.

Később a hazai bogarászok körében kevésbé divatos csoportok közé tartozó holtyák vizsgálatára kapott megbízást. Nem titkolta, hogy a futóbogarakkal való foglalkozástól nehezen vált meg. Ez a kényszerű "váltás" lelkileg is megviselte. Ettől függetlenül becsülettel helytállt új feladatkörében, szorgalmasan írta, és egymás után jelentette meg a Magyarország Állatvilága sorozatban a holtyákat tárgyaló köteteket. Ezzel párhuzamosan a Bakonyban is előtérbe kerültek holtyákkal kapcsolatos kutatásai és a hegység holtya faunáját publikáló tanulmányai. Ezek számos a Bakonyra, sőt a Dunántúlra új faj kimutatását tartalmazzák, nem egy közülük az egész Kárpát-medence faunájának megismerésében is jelentőséggel bír.

Talán a sors kifürkészhetetlen szeszélyének köszönhetően, halála előtt 5-6 évvel újabb megpróbáltatásként, a számára egyébként kedves, de érdeklődési körétől teljesen idegen vízi-rovarok, kérészek és álkérészek kutatását kellett elkezdenie. Némi kárpótlást jelentett számára, hogy e csoportok tanulmányozásában viszonylag rövid idő alatt publikációkat is megérlelő, szép eredményeket sikerült elérnie. Így pl. hamarosan a Bakonyra vonatkozóan 3 új nem előfordulásáról számolt be, ezek egyike Magyarország területére is bizonyító értékű volt. A sikerélmények láthatóan fellelkesítették, és fokozatosan megkedveltették vele mind a kérészeket, mind az álkérészeket. Többször hangsúlyozta, hogy a vízi élőhelyek bejárása egyszerűen mind legszebb bakonyi utazásait jelentették.

Tóth Lászlót széleskörű érdeklődés, általános műveltség és mély vallásosság jellemezte. Egyaránt közel álltak hozzá a tudományok és a művészetek, de a politika sem volt idegen a számára. Nagyon szeretett utazni. Amennyire alacsony muzeológusi fizetéséből futotta, sokat járt magánemberként külföldre.

Szülei elvesztése után magányosan élt, egyénisége folytán nehezen épített személyes kapcsolatokat, barátságokat. Fokozott igazságérzete és ehhez párosuló érzékenysége miatt olykor talán egészségét is aláásó konfliktusoktól sem volt mentes élete.

Tóth Lászlót Zircre kerülése után, 1970-ben ismertem meg. Életpályánk annyiban egyformán alakult, hogy mindketten az iskola "cserbenhagyásával", a tanári hivatás kényszerű feladásával lettünk muzeológusok. Ő azonban nem teljesen szakadt el az oktatástól, még hosszú ideig tanított másodállásban egykori iskolájában. Mi mindig jól megértettük egymást, gyakran jártunk együtt gyűjteni, nem csak a Bakonyban, hanem olykor távolabbi tájakra is.

1992. októberében, a 11. Bakony-kutató ankéton a közben már kedvenceivé vált kérészek és álkérészek bakonyi vizsgálata során szerzett tapasztalatairól tartott összefoglaló előadást. A szép eredményekkel kecsegtető munka sajnos "kérészéletű"-nek bizonyult. November végén, Budapesten jártamkor, szokásom szerint felkerestem munkahelyén. Akkor még az 1993-ra beütemezett témáiról beszélt, közös gyűjtőutakat tervezgettünk a Bakonyba, Somogyba, Baranyába. Sorsa azonban egészen más "tájra" terelgette útját ... December 6-án kórházba került és 19-én, életének 56. esztendejében elhunyt.

A rövid élet szimbólumává vált törekeny kérészek szakértőjének is számító Tóth László személyében nem csak "A Bakony természeti képe" program, hanem a magyar zoológiai is elvesztette egyik aktív és eredményes kutatóját.

Dr. Tóth László bakonyi témájú dolgozatainak jegyzéke

- **1968:** Adatok a Balaton-felvidék bogár /Coleoptera/ faunájához - A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 7: 351-365.
- **1972:** A Bakony hegység bogár-faunájának kutatottságáról - Folia Entomologica Hungarica 25: 95-101.

- **1973:** A Bakony hegység lágytestűbogár- /Col. Malacodermata-/ faunájának alapvetése - A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 12: 353-367.

A Bakony hegység Elateridae - /pattanóbogár-/ faunájának alapvetése - A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 12: 371-387.

A Bakony hegység futóbogár - alkatú faunájának alapvetése /Coleoptera: Cicindelidae et Carabidae/ - A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 12: 275-351.

- **1977:** A farkasgyepűi bükkös ökoszisztéma ragadozó /carnivor/ bogarainak vizsgálata a talajszintben - Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Akadémiai Bizottság Értesítője 2: 68-69.
- **1979:** A farkasgyepűi bükkösök talajának ragadozó bogarai. In: Erdei ökoszisztémák vizsgálatának eredményei - Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Akadémiai Bizottság Monográfiái 10: 103-107.

A Bakony hegység levélbogár-faunájának alapvetése /Coleoptera: Chrysomelidae/ - A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 14: 115-137.

- **1980:** A farkasgyepűi bükkös ökoszisztéma ragadozó /carnivor/ bogarainak vizsgálata a talajszintben - A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 15: 73-91.

A Bakony hegység holyva- /Col.: Staphylinidae/ faunájának alapvetése I. - A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 15: 93-109.

- **1982:** A Bakony hegység holyvafaunájának alapvetése II. /Coleoptera: Staphylinidae, Paederinae/ - Folia Musei Historico-Naturalis Bakonyiensis 1: 119-138.
- **1985:** A Bakony hegység holyva faunájának alapvetése III. /Coleoptera: Staphylinidae/ - Folia Musei Historico-Naturalis Bakonyiensis 4: 85-105.
- **1986:** A Bakony hegység holyva faunájának alapvetése IV. /Coleoptera: Staphylinidae/ - Folia Musei Historico-Naturalis Bakonyiensis 5: 17-38.
- **1989:** Amphinemura Ris, 1902 új álkérés /Plecoptera/ nem előfordulása a Bakony hegységben - Folia Musei Historico-Naturalis Bakonyiensis 8: 7-10.
- **1990:** Perlodes Banks, 1903 és Capnia Pintet, 1841 új álkérés /Plecoptera/ nemek előfordulása a Bakony hegységben - Folia Musei Historico-Naturalis Bakonyiensis 9: 11-15.
- **1991:** Adatok a Balaton vízbogarainak /Coleoptera/ ismeretéhez - Folia Musei Historico-Naturalis Bakonyiensis 10: 51-58.
- **1992:** Kevésbé ismert rovarcsoportok (Kérészek, Álkérészek) kutatása a Bakony-hegységben (Ephemeroptera, Plecoptera) - Folia Musei Historico-Naturalis Bakonyiensis 11: 145-150.

Egyéb publikációk

- **1973:** A Kárpátmedence felemáslábfejzes bogarainak (Coleoptera, Heteromera) lelőhelyadatai I. - Folia Entomologica Hungarica 26(1): 165-192.
- **1974:** Oxytelus mutator Lohse a Kárpátmedence faunájában (Coleoptera: Staphylinidae) - Folia Entomologica Hungarica 27(2): 221-226.
- **1976:** Acrolocha caucasica sp. n. mit einem Bestimmungsschlüssel der paläarktischen Acrolocha-Arten (Coleoptera, Staphylinidae) - Annales Historico-Naturalis Musei Nationalis Hungarici 68: 85-88.

Az Acrolocha pliginskii Bernh. és az A. sulculus Steph. fajok előfordulása a Kárpát-medencében (Coleoptera: Staphylinidae) - Folia Entomologica Hungarica 29(1): 115-118.

- **1978:** Új és ritka partiholyva fajok Magyarország faunájában (Coleoptera: Staphylinidae, Paederinae) - *Folia Entomologica Hungarica* 31(1): 223-226.
- **1979:** *Lithocharis nigriceps* Kraatz in Ungarn (Coleoptera: Staphylinidae) - *Folia Entomologica Hungarica* 32(1): 203-206.
- **1980:** *Medon croaticus* sp. n. (Coleoptera, Staphylinidae) from Yugoslavia - *Annales Historico-Naturalis Musei Nationalis Hungarici* 72: 163-164.
- **1981:** Staphylinidae (Coleoptera) from the Hortobágy, I. - In Mahunka S. (ed.): *The Fauna of the Hortobágy National Park*, I. Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 91-101.

Fundortangaben der Heteromeren (Coleoptera: Heteromera) aus dem Karpathen-Becken - *Folia Entomologica Hungarica* 42(2): 221-237.

- **1982:** Holyvák II. - Staphylinidae II. - In: Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae), VII, 6. Akadémiai Kiadó, Budapest, 110 pp.
- **1983:** Staphylinidae (Coleoptera) from the Hortobágy II. - In: Mahunka, S. (ed.): *The Fauna of the Hortobágy National Park II.* - Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 179-195.

Holyvák V. - Staphylinidae V. - In: Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae), VII. 9., Akadémiai Kiadó, 69 pp.

- **1984:** Holyvák VII. - Staphylinidae VII. - In: Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae), VII. 11., Akadémiai Kiadó, 142 pp.
- **1985:** New and little known *Xantholinus* Dejean, 1821 species from Hungary (Coleoptera, Staphylinidae) - *Annales Historico-Naturalis Musei Nationalis Hungarici* 72: 163-164.
- **1986:** & Sustek, Z.: Bionomical and Ecological Notes on *Ontholestes haroldi* (Eppelsheim, 1884), (Coleoptera, Staphylinidae) - *Biologia (Bratislava)* 41: 557-561.
- **1987:** Remarks on some *Anotylus* Thomson, 1859 species and its relationship in the Carpathian Basin (Coleoptera: Staphylinidae) - *Folia Entomologica Hungarica* 48: 227-232.
- **1988:** Contribution to the knowledge of some Palearctic *Coprophilus* Latreille, 1829 species (Coleoptera: Staphylinidae, Oxytelinae) - *Folia Entomologica Hungarica* 49: 197-203.
- **1989:** Holyvák VI. - Staphylinidae VI. - In: Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae), VII, 10., Akadémiai Kiadó, Budapest, 41 pp.

Diura bicaudata (Linnaeus, 1758) Magyarországon (Plecoptera). - *Diura bicaudata* (Linnaeus, 1758) in Hungary (Plecoptera) - *Folia Entomologica Hungarica* 50: 190-194.

- **1990:** Provisional check-list of Hungarian stoneflies (Plecoptera) - *Annales Historico-Naturalis Musei Nationalis Hungarici* 82: 75-89.

Contributions to the stonefly (Plecoptera) and mayfly (Ephemeroptera) fauna of the Bátorliget Nature Reserves. - In: Mahunka S. (ed): *The Bátorliget Nature Reserves - after forty years.* Hungarian Natural History Museum, Budapest, pp. 377-380.

- **1991:** New data to the knowledge of the Palearctic *Coprophilus* Latreille, 1829 species (Coleoptera: Staphylinidae) - *Annales Historico-Naturalis Musei Nationalis Hungarici* 83: 91-101.

Coprophilus (Zonoptilus) fauveli sp. n. from Azerbaidzhan (Coleoptera, Staphylinidae: Oxytelinae) - *Acta Zoologica Hungarica* 38: 373-376.

- **1992:** Provisional check-list of Hungarian mayflies (Ephemeroptera) - *Annales Historico-Naturalis Musei Nationalis Hungarici* 84: 55-74.
- **1993:** Holyvák VIII. - Staphylinidae VIII. - In: Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae), VII, 12/A., Akadémiai Kiadó, Budapest, 68 pp.

Erinnerung an Dr. László Tóth (1937-1992)

László Tóth wurde am 22. Mai 1937 in Budapest geboren.

Als Biologie-Chemie Lehrer hat er von 1959 unterrichtet, dann war er bis zum Ende seines Lebens in der zoologischen Sammlung des Naturwissenschaftlichen Museums in Budapest als Museologe tätig. In das program "Naturbild des Bakony-Gebirges" hat er sich 1966 eingeschaltet. Seine berufliche Tätigkeit war größtenteils mit den Käfern verbunden. Sowohl im Museum als auch in der Bakony-Forschung hat er sich anfangs mit den Laufkäfern (Carabidae), später mit den Moderkäfern (Staphyliniae) beschäftigt. Später wurde er mit der Pflege und Entwicklung der Eintagsfliegen- und Steinfliegen-Sammlung der zoologischen Sammlung, sowie mit der Forschung dieser Gruppen betraut. Die landschaftsforschende Arbeit von László Tóth war in erster Linie mit dem Bakony-Gebirge verbunden. Dies ist auch dadurch bewiesen, daß beinahe die Hälfte seiner 42 in Druck erschienenen wissenschaftlichen Studien das Bakony-Gebirge behandelt. Sein Tod am 19. December 1992 ist sowohl für die ungarische Zoologie als auch für die Bakony-Forschung ein großer Verlust.

A szerző címe (Anschrift des Verfassers):

Dr. Sándor Tóth
H-8420 Zirc
Széchenyi u. 2.

Dr. Tóth László bogárgyűjtés közben a Generál-erdőben Pálháláspuszta mellett, az 1970-es évek elején. Fotó: Dr. Tóth Sándor.

Dr. Tóth László kérészlárvagyűjtés közben 1992. tavaszán. Fotó: Dr. Tóth Sándor